

EU/YUTP/ EDUSKUNNALLE TIEDOTTAMINEN/ Neuvostoraportti ulkoasiainneuvostosta 20.2.2023

Kokous

Ulkoasiainneuvosto 20.2.2023

Venäjän sotilaallisen hyökkäyksen osalta korostettiin, että tulee toimeenpanna aseellisen avun lupaukset Ukrainalle. Keskusteltiin puolustustarvikkeiden yhteishankinnoista. Seuraava pakotepaketti pyritään hyväksymään pian ja loppuviikon YK:n yleiskokouksen päätöslauselmaaänessä varten tehdään työtä mahdollisimman laajan tuen saamiseksi. Ukrainan jälleenrakennusalueen ohjausryhmä on aloittanut toimintansa. Keskustelussa ilmaistiin tuki laaja-alaiselle Ukraina-tuelle, uuden pakotepaketin pikaiselle hyväksymiselle ja pakotteiden kierron estämisen eteen tehtävälle työlle ja sopivan keinon löytämiseksi vastuuvollisuuden toteuttamiseksi.

Ulkoministerit keskustelivat Afganistanin tilanteesta. Kokouksen aluksi YK:n varapääsihteeri Amina Mohammed kertoi videoitse näkemyksistään, mitä tulee naisten oikeuksien puolustamiseen ja avun jatkamiseen sekä keinoista vaikuttaa Talibanin yhteistyössä alueen maiden kanssa. Keskustelussa painotettiin tarvetta koordinoituihin toimiin YK:n kanssa, tuomittiin Talibanin joulukuiset päätökset, joilla todettiin olevan kauaskantoisia seurauksia maan kehitykselle ja epävakauttava vaikutus koko alueelle. Linjattiin, että EU:n tulee jatkaa humanitaarista apua sekä perustarpeiden tukea yhdessä sovittujen ohjaavien periaatteiden mukaisesti. Tilanteen kehitystä ja periaatteiden toteutumista monitoroidaan tarkkaan ja arvioidaan uudelleen kuuden kuukauden kuluttua. EU:n politiikkavastaus Afganistanin tilanteeseen muotoillaan uusiin neuvoston päätelmiin, jotka on määrä hyväksyä seuraavassa ulkoasiainneuvostossa.

Ilmasto- ja energiadiplomatiakeskustelussa annettiin vankka tuki EU:n johtajuudelle ja korkealle kunnianhimon tasolle kv-ilmastopolitiikassa. Halutaan varmistaa, että tulevassa ilmastokokouksessa saadaan aikaan enemmän ilmastomuutoksen hillinnän suhteen. Rahoituksen osalta keskeisintä on sopeutumisrahoitus ja kumppanimaidemme resilienssin kasvattaminen tulevien kuukausien aikana. Viestintä kumppanimaille on tärkeää, samoin kuin komission työ liittyen oikeudenmukaiseen vihreään siirtymään.

Neuvosto hyväksyi Iranin viidennen ihmisoikeuspakotelistauksen ja yhteislausuman liittyen EU-kansalaisten pidätyksiin Iranissa. Iranin ja Venäjän sotilaallinen yhteistyö ja pakotteiden kiertäminen tuomittiin. Keskustelussa peräänkuulutettiin syvällisempää ja strategisempaa keskustelua EU:n Iran-politiikasta.

Epävirallisessa lounaskeskustelussa Moldovan ulkoministeri Nicu Popescun kanssa todettiin Moldovalle myönnetty EU-ehdokasmaa-asema,

jonka myötä yhteistyö on edennyt strategisemmalle tasolle. Tukea Moldovalle on kanavoitu eri työkaluilla. Toiveena on myös siviilioperaation perustaminen mahdollisimman pian. Venäjän vaikuttamispyrkimykset nähdään merkittävänä riskinä. Keskustelussa annettiin laaja tuki Moldovan eurooppalaiselle tielle.

Kokouksen avaus

Korkea edustaja Borrell avasi UAN-keskustelun kertaamalla tilannetta Turkissa maanjäristyksen jäljiltä. Apu pääsee perille vain osalle alueista, sillä pääsy tuhoista kärsineille alueille on rajattua. EU on sitoutunut Turkin tukemiseen; kerrottiin EU:n jo maanjäristysalueelle antamasta avusta. Komissio ja Ruotsi ovat julkistaneet Brysselissä 16.3. järjestettävän konferenssin lahjoittajille. Borrell myös muistutti, että Syyriaa ei saa unohtaa ja että EU:n pakotejärjestelmiin tarvitaan johdonmukainen poikkeus, joka mahdollistaa humanitaarisen avun antamisen.

Päätettiin, että EUMA Armenia -siviilikriisinhallintaoperaatio sekä EU:n sotilaallinen kumppanuusoperaatio Nigerin kanssa käynnistetään.

Venäjän sotilaallinen hyökkäys Ukrainaan

Korkea edustaja Borrell totesi tarpeen toimeenpanna EU:n sotilaallisen tuen päätökset ja jatkaa tukea. EU:n yhteinen ammustarvikkeiden ja muiden asetarpeiden hankintamenettely tarvitaan, samoin Euroopan rauhanrahasto EPF:n rahoituksen lisääminen. Tarvitaan myös laaja-alaisempi malli yhteisille puolustushankinnoille. Asiaa tullaan käsittelemään puolustusministerikokouksessa maaliskuussa ja myöhemmin Eurooppa-neuvostossa. 10. pakotepaketti on valmisteilla. New Yorkissa yleiskokouksen äänestykseen tulevalle julkilausumalle tulee varmistaa mahdollisimman laaja tuki. Mustanmeren viljasopimukselle tarvitaan jatko.

Komissaari Várhelyi kertasi viime viikkojen tapahtumat: EU-Ukraina-huippukokous sekä kollegion vierailu Kiovassa ja EU:n tuki Ukrainalle on yhteensä 67 miljardia euroa. Lahjoittajien työtä koordinoivan alustan ohjausryhmä on aloittanut työnsä ja komissio on perustanut Ukraina-direktooraatin. Vastuuvelvollisuuden toteuttamista edistetään.

Keskustelussa todettiin vahva viesti siitä, että EU:n tuki Ukrainalle jatkuu. Sotilaallista ja muuta tukea täytyy lisätä ml. ennakoitavuus Euroopan rauhanrahaston kautta annettavasta avusta, viimeistellä 10. pakotepaketti, tehdä työtä pakotteiden kiertämisen estämiseksi siihen liittyvien aloitteiden pohjalta, löytää sopiva keino vastuuvollisuuden toimeenpanemiseksi sekä osoittaa Ukrainalle tuki EU-polullaan. Ehdotukseen puolustukseen liittyvistä yhteishankinnoista suhtauduttiin myönteisesti. Myös Valko-Venäjää kohtaan tulee lisätä painetta ja pakotteita. Todettiin, että jatkuvaa vaikuttamistyötä tarvitaan YK-päätöslauselman menestyksen takaamiseksi sekä annettiin tuki Ukrainan rauhansuunnitelmalle ja Mustanmeren viljasopimuksen jatkolle.

Suomi totesi, että Venäjän toimiin tulee vastata. Uusi pakotepaketti ja pakotteiden kiertämisen estäminen ovat prioriteetteja. Venäjän aiheuttamiin globaaleihin ruokaturvaongelmiin tulee pyrkiä löytämään ratkaisuja. Suomi jatkaa Mustanmeren viljasopimuksen rahallista tukemista myös tänä vuonna ja kiitti solidaarisuuskaistojen hyödyistä. Suomi kertoi suunnitelmistaan Ukrainan aseelliseen tukeen ja kannatti uusia EPF:n kautta tehtäviä tukitoimia. Suomi osoitti tukensa myös Ukrainan rauhansuunnitelmalle ja kertoi olevansa valmis kontribuoimaan ydinturvallisuuden ja ympäristön aloilla. Lisäksi Suomi tuki aloitetta yhteishankinnoista sekä kertoi liittyneensä vastuuvollisuuden toimeenpanoa edistävään ydinryhmään.

Afganistan

Keskusteltiin Afganistanin tilanteesta; taustalla Talibanin kielto naisten ja tyttöjen osallistumisesta työelämään ja koulutukseen.

Korkea edustaja Borrell alusti, että EU:n tulee tehdä vaikeita päätöksiä avun jatkamisen osalta. EU ei halua pahentaa naisten ahdinkoa, muttei toisaalta voi myöskään rikkoa avun sääntöjä. Lisäksi EU:ta kiinnostaa, miten voidaan tehdä yhteistyötä relevanttien alueen maiden ja Afganistanin naapurien kanssa vaikuttaaksemme tilanteeseen.

YK:n apulaispääsihteeri Amina Mohammed kiitti puheenvuorossaan EU:ta sen roolista Afganistanin tukijana ja kertoi tapaamisistaan Afganistanissa ja lähialueiden maissa sekä muiden relevanttien toimijoiden kanssa. Kansainvälinen yhteisö on yhtä mieltä siitä, että henkiä pelastavaa apua tulee jatkaa. YK:n rooli on kutsua koolle eri tahot, jotta löydetään jokin kompromissi. Naisten oikeuksien on oltava ratkaisun keskiössä.

Keskustelussa tuomittiin Talibanin päätökset sekä korostettiin Talibanin vastuuta päätösten seurauksista ja tarvetta pitää painetta yllä Talibaniin päätöksen pyörtämiseksi. Korostettiin tarvetta jatkaa humanitaarista apua ja perustarpeiden tukea periaatteellisen lähestymistavan mukaisesti, koska humanitaarinen kriisi koskettaa jo nyt eniten naisia ja lapsia. Todettiin, että tuen lopettamisella olisi myös mittavat alueelliset ja jopa EU-alueelle asti heijastuvat seuraukset; huumeiden, terrorismin ja laitoman maahanmuuton muodossa. Korostettiin EU:n yhtenäisyyttä ja koordinaatiota ja yhteisiä toimia sekä YK:n että muiden avunantajien kanssa. Lisäksi pidettiin tärkeänä pyrkiä vaikuttamaan ja tekemään yhteistyötä alueen maiden ja muiden tahojen kanssa, jotka myös ovat huolissaan Afganistanin kehityksestä ja, joilla on mahdollisesti enemmän vaikutusvaltaa Talibaniin.

Suomen puheenvuorossa todettiin tuki avun jatkamiselle, ilmaistiin huoli maan turvallisuustilanteesta ja sen vaikutuksista laajemmin sekä tuettiin neuvoston päätelmien neuvottelua. Suomi kertoi pohtineensa myös etäkoulutuksen malleja.

Korkea edustaja Borrell veti keskustelun yhteen todeten, että seuraavassa ulkoasiainneuvostossa pyritään hyväksymään uudet Afganistania koskevat päätelmät. Lisäpakotteita arvioidaan. Humanitaarista apua ja perustarpeiden tukea jatketaan yhdessä sovittujen ohjaavien periaatteiden mukaisesti. Tilanteen kehitystä ja periaatteiden toteutumista monitoroidaan tarkkaan ja arvioidaan uudelleen kuuden kuukauden kuluttua.

Ilmasto- ja energiadiplomatia

Korkea edustaja Borrell totesi keskustelun aluksi, että vuosi sitten samaa aihetta koskevat neuvoston päätelmät hyväksyttiin neljä päivää ennen Venäjän hyökkäystä Ukrainaan, minkä jälkeen kaikki on muuttunut ml. EU:n irtautuminen venäläisestä fossiilienergiasta. Neuvottelut ilmasto- ja energiadiplomatiapäätelmistä jatkuvat.

Komissaari Timmermans kertoi, että EU toimi sillanrakentaja Sharm el Sheikin ilmastokokouksessa ja pyrkii samaan rooliin myös tulevassa ilmastokokouksessa. Edellisen ilmastokokouksen tulos hillinnan suhteen oli pettymys, mutta onneksi saatiin EU:n kätilöimänä aikaan tulos menetysten ja vahinkojen osalta. Tämä oli erityisen tärkeää globaalin etelän ja pohjoisen välisen, koronapandemiasta ja Venäjän hyökkäyssodasta ja sen seurauksista johtuvan, luottamuksen uudelleen rakentamisessa. Ilmastokokous on mahdollisuus myös muiden keskustelujen käymiseen ja erilaisten jännitteiden hillintään.

Ranskassa kesäkuussa järjestettävä huippukokous kansainvälisen rahoitusjärjestelmän uusimisesta on ratkaisevan tärkeä ml. menetysten ja vahinkojen osalta. Näihin rahoitustalkoisiin on saatava mukaan myös muut maat; EU tekee jo oman osuutensa. Täytyy saada apua kaikkein haavoittuvimmille maille.

Keskustelussa todettiin tarve uusille ilmasto- ja energiadiplomatiata koskeville päätelmille. Keskustelussa oltiin pitkälti samoilla linjoilla komission kanssa EU:n kunnianhimon tasosta niin ilmastopolitiikassa kuin energian ja vihreän siirtymän osalta. Pidettiin tärkeänä käydä ilmasto- ja energiadiplomatiasta keskustelua ulkoasiainneuvostossa. Usea maa toi myös esiin, kuinka Venäjä käyttää energiaa aseena, energiaturvallisuuden varmistamisen keskeisyyden ja että EU:n vastauksen on oltava vihreän siirtymän periaatteiden mukainen ml. kumppanimaissa. Keskustelussa tuotiin esiin, että Global Gateway on EU:lta tärkeä tarjous kumppanimaille, hyödyllinen diplomaattinen työkalu ja osoitus EU:n

johtoroolista.

Suomi toi esiin vahvan tukensa EU:n ilmastodiplomatialle ja päätelmien hyväksymiselle. Vihreää siirtymää on nopeutettava ja kumppanimaamme on saatava mukaan ilmastodiplomatiaan. Lisäksi mainittiin valtiovarainministerien ilmastokoalitio ja ylipäänsä valtioiden rooli ilmastotyössä sekä yksityisen sektorin roolin keskeisyys.

Iran

Alkupuheenvuorossaan **korkea edustaja Borrell** antoi päivityksen kokonaistilanteesta Iranissa ja kertoi käymistään keskusteluista Iranin ulkoministerin kanssa. Mielenosoitukset ovat laantuneet ja Iranin ydinsopimus JCPOA on edelleen umpikujassa, mutta diplomaattiset kanavat on kuitenkin pidettävä avoinna. EU:n pitäisi pyrkiä katkaisemaan Iranin ja Venäjän sotilaallinen yhteistyö. Neuvoston päätettävänä oli Iranin viides ihmisoikeuspakotelistaus ja EU-maiden yhteinen julkilausuma Iranin summittaisia EU-kansalaisten pidätyksiä ja vangitsemisia vastaan.

Keskustelussa kannatettiin Iranin viidettä ihmisoikeuspakotelistausta ja todettiin, että EU:n on pidettävä painetta yllä Iranin hallinnon suuntaan samalla kun tuhannet pidätetyt mielenosoittajat odottavat tuomioitaan. Iranin EU-maiden kansalaisten pidätykset tuomittiin. Puheenvuoroissa nostettiin esiin tarvetta EU:n matkustustiedotekäytäntöjen harmonisoimiselle ja painotettiin valmiutta lisätoimiin, jos Iran jatkaa summittaisia EU-kansalaisten pidätyksiä. Iranin ja Venäjän sotilaallinen yhteistyö ja pakotteen kiertäminen tuomittiin.

Loppupuheenvuorossaan **Borrell** totesi, että Iranin viides ihmisoikeuspakotelistaus on hyväksytty, kuten myös EU27-maiden yhteislausuma Iranin summittaisiin EU-kansalaisten pidätyksiin liittyen.

Epävirallinen lounaskeskustelu Moldovan ulkoministeri Nicu Popescun kanssa

Korkea edustaja Borrell totesi, että Moldovalle myönnetyn EU-ehdokasaseman myötä yhteistyömme on edennyt strategisemmalle tasolle ja lisääntynyt turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa. Moldova on joutunut kantamaan raskasta takkaa Venäjän hyökkäyssodan johdosta, ml. energiantuonnin ongelmat sekä pakolaistilanne, mutta on samalla tehnyt merkittäviä uudistuksia EU-ehdokasasemaprosessiin liittyen.

Viime vuosi oli Moldovalle vaikea vaaran vuosi. Kaikki apu Ukrainalle takaa myös Moldovan turvallisuuden. EPF on tärkeä työkalu, jonka kautta EU kanavoi viime vuonna koko Moldovan sotilaallisen budjetin verran rahoitusta. Toiveena on myös siviilioperaation perustaminen mahdollisimman pian. Venäjän vaikuttamispyrkimykset nähdään merkittävänä riskinä. Viimeviikkoinen hallituksen vaihto tulee edesauttamaan maan sosioekonomista vakautta ja kykyä torjua turvallisuusuhkia ml. hybridiuhat. Komissio jatkaa tukeaan Moldovalle sen resilienssin vahvistamiseksi, ml. makrotaloudellinen ja budjettituki.

Keskustelussa todettiin laaja tuki Moldovan eurooppalaiselle tielle ml. jäsenyysperspektiivi, osoitettiin huoli Venäjän viimeaikaisille vaikutuspyrkimyksille ja kiitettiin Moldovan kykyä vastaanottaa ukrainalaispakolaisia. Annettiin myös tukea mahdolliselle EU:n siviilioperaation perustamiselle ja tulevalle Euroopan poliittisen yhteisön kokoukselle Chisinaussa.

Suomi kiitti Moldovaa solidaarisuudesta ukrainalaispakolaisten vastaanotossa ja antoi tuen maan tekemille uudistuksille, erityisesti oikeudellisella sektorilla.

Suomen edustajat

Ulkoministeri Pekka Haavisto ja virkamieskunta